

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

«Təsdiq edirəm»:
Tədris məsələləri üzrə prorektor vəzifəsini
icra edən: dos.Z.Məmmədov
" 12 " 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050112- Məktəbəqədər təhsil
Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil
Kafedra: İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f.Pedaqoji etika və etik davranış.

Kodu: IPFS-B 00.3

Tədris ili: I (2025-2026), Semestr: I

Tədris yükü. Cəmi 210 saat. Auditoriya saati –75 saat (45 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 7 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: dos İsmayilov Arif İbrahim oğlu, dos., ped.e.n.

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., H.Abdullayev k.22

Məsləhət günləri və saati: II gün, 13.00-14.00

E-mail ünvanı: arifismayilov51@gmail.com

III.Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas ədəbiyyat:

1. Abbasova Q.Y.Etika: tarix, nəzəriyyə və təcrübə. Bakı. 2016.
2. Nağıyeva L.Pedaqoji etika. 2013.
3. Məmmədzadə R.H. Müəllimin peşə etikası. Bakı: Maarif, 1992.
4. Nəzərov A., Məmmədov R. Pedaqoji ustalığı. Bakı: Müəllim, 2018.
5. Sadıqov F. Pedaqogika. Bakı. 2008.
6. Müəllimlərin etik davranış qaydaları. "Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 16 may 2014-cü il tarixli, 60 nömrəli əmri".
7. Şahhüseynova. Etika. Bakı. 2019.

Əlavə ədəbiyyat:

8. N. Kazımov, Pedaqoji ustalığın problemləri. Bakı 2007.
9. Səmədov E. Peşə etikası və etik qaydaları. Bakı 2013.
10. N. Xəlilov, K. Hacıyeva. "Azərbaycan ailə etikası", Gəncə - 2021.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən Pedaqogika fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Pedaqoji peşənin özünəməxsus etikası, müəyyən əxlaqi-etik tələbləri və xüsusiyyətləri vardır. Böyüyən nəslin milli zəmin, islam əxlaqı və ümumbəşəri dəyərlər əsasında

tərbiyə edilməsi, onlarda milli mənlilik şüurunin formalaşdırılması baxımından da gələcək tərbiyəçi müəllimlər pədaqoji etikanın bütün incəliklərinə yiyələnməli, müəyyən əxlaqi-etik tələbləri və xüsusiyyətləri bilməlidirlər. Fənnin tədrisində bu məsələlər izah olunur, onun prinsip və özünəməxsus keyfiyyətləri açıqlanır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrə bəliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakı kimidir:

- 10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu açə bilir.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir.
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırmağı bacarmır.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahandan topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə, tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında):

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetində xilinizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görələcək.

X. Təqvim-mövzu planı: 45 saat müəhazirə, 30 saat seminar

N	Keçilən müəhazirə mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
	I kollokvium mövzuları		

	Pedaqoji etikanın ptedmeti və vəzifələri. Plan: 1."Etika","məneviyyat","əxlaq","etiket anlayışlarının yaranması və qarşılıqlı əlaqəsi. 2.Pedaqoji etika elm sahəsi kimi.3.Pedaqoji etikanın inkişaf tarixi.4.Pedaqoji etikanın əsas kateqoriyaları. Mənbə: [1;2;3;6]	2	
2.	Pedaqoji etika və etik davranış fənninin obyektı,məqsəd və vəzifələri. Plan:1.Etika anlayışı, etikanın məqsəd və vəzifələri.2.Etik və estetik normaların yaranması tarixindən. Mənbə: [1;2]	2	
3.	Pedaqoji etiket. Plan:1.Pedaqoji etiket anlayışı.Etiketin ümumi qaydaları.2.Müəllimin pedaqoji qabiliyyətləri.3. Müəllimin xarici görkəmi,geyimi, saç düzümü və bəzəyi.4.Müəllimin mimikası,jesti. Mənbə: [1;3;6;7;8]	2	
4.	XVII-XVIII əsrlərdə pedaqoji etika məsələləri. Plan: 1. Orta əsrlərdə Avropada pedaqoji etika məsələləri.2.C.Lokk və J.J.Russonun əxlaqi fikirləri.3.I.Kant və D.Didronun etik nəzəriyyələri. Mənbə: [1;2;]	2	
5.	Pedaqoji etika Azərbaycan ictimai fikrində. Plan: 1.Azərbaycan dahilərindən M.Gəncəvi və N.Gəncəvinin etik görüşləri.2.Bəhmənyar,Ş.Təbrizi və Ə.Xaqaniinin əsərlərində əxlaqi düşüncələr. Mənbə: [1;3;6;7;8;9;10]	2	
6	Pedaqoji etikanın prinsipləri. Plan:1.Pedaqoji etikanın prinsipləri. Mənbə: [7;8;9;10]	2	
7.	Pedaqoji etikanın müasir problemləri. Plan:1.Tərbiyə prosesinin humanistləşdirilməsi:problemlər və ziddiyyətlər.2.Şagirdlərin insan hüquqları ruhunda tərbiyəsi. Mənbə: [7;8;9;10]	2	
8.	Müasir pedaqoqun əxlaqi şüuru. Plan:1.Pedaqoji etika müəllimin əxlaqi şüuru haqda,əxlaqi şüurun strukturu.2.Əxlaqi professionallığın etalon və aksiomları. Mənbə: [1;3;6;7;8;9;10]	2	
9.	Pedaqoji humanizm. Plan: 1.Humanizm prinsipivə onun tələbləri.2.Pedaqoji vicdan və tələbkarlıq. Mənbə: [7;8;11]	2	
10.	Pedaqoji etikanın kateqoriyalarının peşə xüsusiyyətlərindən asılılığı. Plan:1.Müəllim borcu və məsuliyyəti pedaqoji etikanın əsasıdır.2.Müəllimin peşə fədakarlığı və humanizmi. Mənbə: [7;8;11]	2	
11.	Müəllimin peşə səciyyəsi. Plan:1.Müəllimin peşə səciyyəsi və onun xüsusiyyətləri. Mənbə: [1;3;4;6;8]	2	
12.	Pedaqoji prosədə müəllim-şagird münasibətləri. Plan:1.Müəllimin rəhbərlik mövqeyinin formaları.2.Müəllim-şagird	2	

	ünsiyyətinin üslubları.3.Müəllim şagird münasibətlərində əməkdaşlıq tərzləri.		
	II kollokvium mövzuları		
13.	Müəllim şəxsiyyəti və pedaqoji ustalığda onun yeri. Plan: 1.Müəllim şəxsiyyəti.2.Müəllimin necib əxlaqi sifətlərə, pedaqoji mərifətə malik olması.3.Müəllimin şəxsi hərəkət və davranışı,pedaqoji qabiliyyətləri. Mənbə: [6;8]	2	
14.	Məktəbdə pedaqoji ünsiyyət və qarşılıqlı münasibətlərin tənzimlənməsi.Plan:1.Məktəbdə pedaqoji ünsiyyət.2.Pedaqoji ünsiyyətin ümumi xarakteristikası və funksiyası.3.İnsanlar arasında münasibət etikası.Empatiya və simpatiya. Mənbə: [1;3;4]	2	
15.	Pedaqoji ünsiyyətdə əxlaqi mədəniyyət və onun formalaşdırılması yolları. Plan:1.Pedaqoji ünsiyyət mədəniyyətinin əsas komponentləri və onun formalaşdırılması yolları.2.Valideynlərlə ünsiyyət zamanı pedaqoqun etikası.3.Pedaqoji takt müəllimin əxlaqi mədəniyyətinin komponenti kimi. Mənbə: [1;3;4;5;6;8]	2	
16.	Müəllimin peşə fəaliyyətində nitq etiketi. Plan:1.Nitq mədəniyyəti və onun əsas elementləri.2.Ünsiyyətin etiket normaları.Danışq etiketi.3.Müəllimin danışq məharətinin təkmilləşdirilməsi yolları.4.Şagird kollektivində danışq ünsiyyəti mədəniyyətinin formalaşdırılması. Mənbə: [1;3;4]	2	
17.	Pedaqoji kollektivdə etik-psixoloji münasibətlər. Plan:1.İşgüzar ünsiyyətin etik prinsipləri və xarakteri.2.Pedaqoji kollektivdə ünsiyyətin xüsusiyyətləri;ünsiyyətin rəsmi və qeyri rəsmi formaları.3.Pedaqoji kollektivdə konfliktlər;əxlaqi-etik aspekt. Mənbə: [1;2;3]	2	
18.	Pedaqoji professionallıq etikasının formalaşdırılması. Plan:1.Müəllim şəxsiyyətinin professionallıq baxımından keyfiyyətləri.Müəllimin etika kodeksi.2.Müasir müəllimin etik ehkamları. Mənbə: [4;6;8]	2	
19.	Müəllim təlim-tərbiyə prosesində əsas simadır. Plan:1.Müəllim şagird münasibətlərində şərəf, namus, ləyaqət.2.Müəllim təlim tərbiyə prosesində əsas simadır. Mənbə: [1;3;6;8;9]	2	
20.	Davranışın və fəaliyyətin təşkilinə xidmət edən üsullar Plan: 1. Davranışın və fəaliyyətin təşkilinə xidmət edən üsullar Mənbə: [1;3]	2	
21.	Müəllimin nitqi pedaqoji etikanın başlıca şərti kimi Plan: 1.Nitq mədəniyyəti ümumi mənəvi mədəniyyətin tərkib hissələrindən biridir.2.Müəllimin nitqinə verilən tələblər,nitqin aydınlığı və təmizliyi.3.Nitqin düzgünlüyü,zənginliyi və sadəliyi. Mənbə: [6;8]	2	
22.	Müəllim nitqinin ifadəliliyi.	2	

	Plan: 1. Söz, məntiq və məntiqi vurğu. 2. Xitab və nəzakətli danışiq. Mənbə: [1;3;6;8;9;]		
23.	Müəllimin təhsilənlər və kollektivlə münasibəti Plan: 1. Müəllim andı Mənbə: [6]	1	

N	Keçilən seminar mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
1.	Pedaqoji etikanın predmet və vəzifələri. Pedaqoji etika və etik davranış fənninin obyekti və vəzifələri.	2	
2.	Pedaqoji etiket. XVII-XIII əsrlərdə pedaqoji etika məsələləri.	2	
3.	Pedaqoji etika Azərbaycan ictimai fikrində.	2	
4.	Pedaqoji etikanın prinsipləri və müasir problemləri.	2	
5.	Müasir pedaqoqun əxlaqi şüuru və pedaqoji humanizm.	2	
6.	Pedaqoji etikanın kateqoriyalarının peşə xüsusiyyətlərindən asılılığı. Müəllimin peşə səciyyəsi.	2	
7.	Pedaqoji prosesdə müəllim-şagird münasibətləri və müəllim şəxsiyyəti.	2	
8.	Məktəbdə pedaqoji ünsiyyət və qarşılıqlı münasibətlərin tənzimlənməsi.	2	
9.	Pedaqoji ünsiyyətdə əxlaqi mədəniyyət və onun formalaşdırılması yolları.	2	
10.	Müəllimin peşə fəaliyyətində nitq etiketi.	2	
11.	Pedaqoji kollektivdə etik- psixoloji münasibətlər.	2	
12.	Pedaqoji professionalitetikasının formalaşdırılması.	2	
13.	Müəllim təlim-tərbiyə prosesində əsas simadır.	2	
14.	Davranışın və fəaliyyətin təşkilinə xidmət edən üsullar.	2	
15.	Müəllimin nitqi pedaqoji etikanın başlıca şərti kimi. Müəllimin təhsilənlər və kollektivlə münasibəti.	2	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Tələbə aşağıdakıları bilməli və bacarmalıdır: Tərbiyəçi müəllimin peşə ustalığının əsas xüsusiyyətlərini, ona lazım olan pedaqoji vərdişləri, ümumiyyətlə pedaqoji etikanı, müəllimin savadı, ünsiyyəti, borcu və s. məsələləri.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- ❖ Pedaqoji peşənin əxlaqi-etik tələblərini və xüsusiyyətlərini, milli zəmin, türkçülük, islam əxlaqi və ümumbəşəri dəyərləri bilir və təlim-tərbiyə prosesində tətbiq edir.
- ❖ Pedaqoji etikanın müəllimlik peşəsinin ictimai təbiətindən irəli gələn humanizm, yüksək mədəniyyət, nəzakət, qayğıkeşlik, nikbinlik və xeyirxahlıq kimi mənəvi-etik keyfiyyətlərini və davranış qaydalarını bilir və fəaliyyəti ilə əlaqələndirir.
- ❖ Pedaqoji-etik normaları, pedaqoji texnikanı, pedaqoji etiketi, müəllimin əxlaqi idealını bilir, müqayisələr aparır, ümumiləşdirir və münasibət bildirir.
- ❖ Müəllim-şagird münasibətlərinin funksiyalarını və bu münasibətləri tənzimləyən normalarını bilir, pedaqoji tələblərin reallığı, vahidliyi və əqidəliliyinin əhəmiyyətini və rolunu şərh edir.

- ❖ Pedaqoji kollektivdə mənəvi münasibətlərin rolunu və əhəmiyyətini dərk edir, müəllimmüəllim, müəllim-şagird, müəllim-məktəb rəhbərliyi ilə bağlı işin təşkilini mənimsəyərək müasir tələblər baxımından fəaliyyətini səmərəli qurmağa nail olur;
- ❖ Müəllim-valideyn əməkdaşlığının əxlaqi əsaslarının və bu münasibətləri tənzimləyən normaların müəllimin ailə ilə birgə işində rolunu dərk edir, vəzifələrini fərqləndirir və fəaliyyətində ona istinad edir.
- ❖ Müasir pedaqoqun əxlaqi şüuru və pedaqoji humanizm məsələlərini mənimsəyir;
- ❖ Müəllimin şəxsiyyəti və pedaqoji ustalıqda onun yeri məsələlərini öyrənir;
- ❖ Pedaqoji ünsiyyətdə əxlaqi mədəniyyət və onun formalaşdırılması yollarını öyrənir;
- ❖ Pedaqoji professionalıq etikasının formalaşdırılması qaydalarını öyrənir;
- ❖ Müəllim nitqinin ifadəliliyi məsələlərini öyrənir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Fənn üzrə kollokvium sualları:

I KOLLOKVİUM SUALLARI:

1. Pedaqoji etika elm sahəsi kimi.
2. Pedaqoji etikanın əsas kateqoriyaları.
3. Etika anlayışı. Etikanın məqsəd və vəzifələri.
4. Pedaqoji etiket anlayışı. Etiketin ümumi qaydaları.
5. Müəllimin xarici görkəmi, geyimi, saç düzümü və bəzəyi.
6. Orta əsrlərdə Avropada pedaqoji etika məsələləri.
7. M. Gəncəvi və N. Gəncəvinin etik görüşləri.
8. Bəhmənyar, Ş. Təbrizi, Ə. Xaqaninin əxlaqi fikirləri.
9. Pedaqoji etikanın prinsipləri.
10. Pedaqoji həmrəylik və kollektivçilik.
11. Tərbiyə prosesinin humanistləşdirilməsi: problemlər və ziddiyyətlər.
12. Pedaqoji etika müəllimin əxlaqi şüuru kimi.
13. Humanizm prinsipi. Pedaqoji vicdan və tələbkərlilik.
14. Müəllim borcu və məsuliyyəti pedaqoji etikanın əsasıdır.
15. Müəllimin peşə fədakarlığı və səciyyəsi

II KOLLOKVİUM SUALLARI:

1. Müəllimin nəcib əxlaqi sifətlərə, pedaqoji mərifətə malik olması.
2. Məktəbdə pedaqoji ünsiyyət.
3. Empatiya və simpatiya.
4. Valideynlərlə ünsiyyət zamanı pedaqoqun etikas.
5. Pedaqoji takt müəllimin əxlaqi mədəniyyətinin komponenti kimi.
6. Nitq mədəniyyəti və onun əsas elementləri.
7. Müəllimin danışiq məharətinin təkmilləşdirilməsi yolları.
8. İşgüzar ünsiyyətin ümumi etik prinsipləri və xarakteri.
9. Pedaqoji kollektivdə ünsiyyətin xüsusiyyətləri: ünsiyyətin rəsmi və qeyri-rəsmi formaları.
10. Müasir müəllimin etik ehkamları.
11. Müəllim-şagird münasibətlərində şərəf, ləyaqət, namus.

2. Müəllim təlim-tərbiyə prosesində əsas simadır.
13. Nitq mədəniyyəti ümumi mədəniyyətin tərkib hissələrindən biridir.
14. Müəllimin nitqinə verilən tələblər, nitqin aydınlığı və təmizliyi.
15. Nitqin düzgünlüyü, zənginliyi, və sadəliyi.

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Etika, "mədəniyyət", "əxlaq", "etiket" anlayışlarının yaranması və qarşılıqlı əlaqəsi.
2. Pedaqoji etika elm sahəsi kimi.
3. Pedaqoji etikanın inkişaf tarixi.
4. Pedaqoji etikanın əsas kateqoriyaları.
5. Etika anlayışı. Etikanın məqsəd və vəzifələri.
6. Etik və estetik normaların yaranması tarixindən.
7. Pedaqoji etiket anlayışı. Etiketin ümumi qaydaları.
8. Müəllimin pedaqoji qabiliyyətləri.
9. Müəllimin xarici görkəmi, geyimi, saç düzümü və bəzəyi.
10. Müəllimin mimikası və jesti.
11. Orta əsrlərdə Avropada pedaqoji etika məsələləri.
12. C. Lokk və J.J. Russonun əxlaqi fikirləri.
13. İ. Kant və D. Didronun etik nəzəriyyələri.
14. M. Gəncəvi və N. Gəncəvinin etik görüşləri.
15. Bəhmənyar, Ş. Təbrizi, Ə. Xaqaninin əxlaqi fikirləri.
16. N. Tusi, Ə. Marağayi, M. Füzulinin əsərlərində əxlaqi düşüncələr.
17. Pedaqoji etikanın prinsipləri.
18. Pedaqoji həmrəylik və kollektivçilik.
19. Tərbiyə prosesinin humanistləşdirilməsi: problemlər və ziddiyyətlər.
20. Pedaqoji etika müəllimin əxlaqi şüuru kimi.
21. Humanizm prinsipi. Pedaqoji vicdan və tələbkərlilik.
22. Müəllim borcu və məsuliyyəti. Pedaqoji etikanın əsasıdır.
23. Müəllimin peşə fədakarlığı və səciyyəsi.
24. Müəllimin rəhbərlik mövqeyinin formaları.
25. Müəllim-şagird ünsiyyətinin üslubları.
26. Müəllim-şagird münasibətlərində əməkdaşlıq tərzləri.
27. Müəllim şəxsiyyəti.
28. Müəllimin nəcib əxlaqi sifətlərə, pedaqoji mərifətə malik olması.
29. Məktəbdə pedaqoji ünsiyyət.
30. Empatiya və simpatiya.
31. Valideynlərlə ünsiyyət zamanı pedaqoqun etikası.
32. Pedaqoji takt müəllimin əxlaqi mədəniyyətinin komponenti kimi.
33. Nitq mədəniyyəti və onun əsas elementləri.
34. Ünsiyyətin etiket normaları. Danışiq etiketi.
35. Müəllimin danışiq məharətinin təkmilləşdirilməsi yolları.
36. İşgüzar ünsiyyətin ümumi etik prinsipləri və xarakteri.
37. Pedaqoji kollektivdə ünsiyyətin xüsusiyyətləri: ünsiyyətin rəsmi və qeyri-rəsmi formaları.
38. Müasir müəllimin etik ehkamları.
39. Müəllim-şagird münasibətlərində şərəf, ləyaqət, namus.
40. Müəllim təlim-tərbiyə prosesində əsas simadır.

41. Nitq mēdeniyyeti ümumi mēnevi mēdeniyyetin tērkib hissələrindən biridir.
42. Müəllimin nitqinə verilən tēləblər, nitqin aydınlığı və tēmizliyi.
43. Nitqin düzgünlüyü, zənginliyi, və sadəliyi.
44. Söz və mēntiqi vurğu. Xitab və nəzakətli danışıq.
45. Müəllim andı.

İbtidai tēhsil və mēktəbəqədər tēlim kafedrasının 05 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında tēsdıq olunmuşdur.

Kafedra müdiri: dos. A.B. Əliyev

Fənn müəllimi: dos. A.I. İsmayılov